

Preventie en remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden voor basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs

Wat? Visie op Preventie en Remediëring van ontwikkelings- en leerachterstanden

De visie op het thema preventie en remediëring kunnen we als volgt omschrijven: op een systematische manier nagaan hoe elk van de leerlingen het maakt op leer- en ontwikkelingsvlak, met inbegrip van het sociaal-emotionele, het motivationele en de vakoverstijgende competenties. Daarop worden interventies gebouwd zodat enerzijds de basisaanpak beter aansluit bij het profiel en de noden van de klasgroep – preventieve maatregelen – en anderzijds ook de zorgenleerlingen ondersteuning op maat krijgen – remediërende tussenkomsten.

De inspanningen die onder het thema preventie en remediëring thuishoren, zijn erop gericht zorgvuldig op te volgen hoe leerlingen het in de klas- en schoolcontext maken. Vanuit die informatie doe je ingrepen die de ontwikkelingskansen van elke leerling moeten vergroten. Als garantie voor de kwaliteit van het proces, heb je bij de aanpak voortdurend oog voor het welbevinden én de betrokkenheid van de leerling.

Preventie en remediëring richt zich op de hele leerling en dus niet alleen op schoolse vakken als taal en rekenen / wiskunde, maar evenzeer op de bredere, vakoverstijgende competenties, zoals zelfsturing – leren leren – en sociale vaardigheden. De ontwikkelingsdoelen en eindtermen vormen ook hier het brede kader.

Bij preventie en remediëring is de energie niet exclusief gericht op remediëring. Men is minstens zoveel bezig met het verleggen van grenzen in de algemene aanpak zodat beter op individuele talenten en noden kan ingespeeld worden, leerlingen meer actief kunnen participeren en problemen worden voorkomen. Bij dat alles waak je erover individuele leerlingen of subgroepen niet van de anderen te isoleren, maar integendeel de diversiteit te benutten door kansen te scheppen voor coöperatief leren.

Werken aan preventie en remediëring, ten slotte, vereist dat je ook de ouders en externe deskundigen maximaal betreft.

Hoe? Implicaties voor de praktijk

Wil je maximaal de brede basisontwikkeling ondersteunen van alle leerlingen, ook de onderwijskansarmen, en leer- of ontwikkelingsproblemen voorkomen of wegwerken, dan is het van belang dat je een gedifferentieerd beeld hebt van de klasgroep zodat je tijdig zicht hebt op leerlingen die in de klas en de school dreigen uit de boot te vallen. Dat veronderstelt een 'systeem' om elk van de leerlingen van nabij te volgen en aan die informatie ook acties te verbinden.

Je komt te weten waar de problemen zitten én hebt ook ideeën om er iets aan te doen. Je hebt hierbij niet enkel oog voor schoolse prestaties, maar neemt ook de bredere competenties, de hele identiteit mee. Daarnaast breng je andere aspecten van de persoon in rekening: het motivationele, het emotionele en de vakoverstijgende competenties zoals sociale vaardigheden, zelfsturing...

Observaties en gesprekken met leerlingen zijn belangrijke informatiebronnen. Ook de evaluatie-instrumenten die leerlingen helpen kijken naar hun eigen leren en leven op school vormen een essentieel gegeven.

Toets- en testresultaten, product- en procesgericht, vullen dit beeld verder aan. De verzamelde gegevens leiden tot conclusies en vormen de basis voor algemene en meer specifieke klasspecifieke, klasoverstijgende en leerlinggerichte interventies.

Regelmatig wordt nagekeken of deze ingrepen ook effectief blijken te zijn.

Na screenings, toetsen en observaties lijkt het vanzelfsprekend direct tot remediëring van individuele leerlingen over te gaan.

Voor de uitbouw van preventie en remediëring moet men zich echter tegelijk afvragen of bepaalde tekorten en problemen niet door een verandering in de algemene aanpak kunnen verholpen of voorkomen worden. Acties kunnen ondermeer betrekking hebben op:

- gericht werk maken van een positief school- en klasklimaat
- zichtbaar initiatieven nemen om zich meer af te stemmen op het ontwikkelingsniveau van de klasgroep
- bevorderen van zelfstandigheid en initiatief door het vermijden van dode momenten en het creëren van actieve leersituaties
- inhouden werkelijkheidsnabij uitwerken en laten aansluiten bij de leef- en belevingswereld van de leerlingen
- bevorderen van de actieve participatie en initiatief van de leerlingen
- regelmatig werken in kleine, heterogene groepjes zodat de rijkdom en verscheidenheid van deze groepssamenstelling maximaal benut worden

Een kwaliteitsvolle basisaanpak laat al veel verscheidenheid toe in leeractiviteiten van leerlingen. Maar voor sommige leerlingen zijn nog meer specifieke ingrepen nodig om hun ontwikkeling te ondersteunen of ontwikkelings- en leerproblemen aan te pakken. De kansen die soepele organisatie- en groepeeringsvormen bieden, worden maximaal benut om tegemoet te komen aan individuele noden van zorgenleerlingen.

Bij het opzetten van specifieke maatregelen voor individuele leerlingen zal rekening gehouden worden met volgende aandachtspunten:

- remediëring is gebaseerd op een deskundige analyse van de vraag – eventueel met hulp van derden – waarin de hele persoon binnen zijn context wordt meegenomen
- de aanpak is erop gericht meer dan oppervlakkig leren te verkrijgen. Dat vereist een minimale intrinsieke betrokkenheid
- de remediërende activiteiten zijn zo opgevat dat ze de leerling niet ontmoedigen of geen stigmatiserend effect door isolatie van de klasgroep hebben, maar het zelfvertrouwen versterken doordat ze aanleiding zijn tot succeservaringen
- de remediërende activiteiten worden zo georganiseerd dat de leerling niet van het inhoudelijke leerproces in de klas losgekoppeld geraakt